

Άποψη του ΣΕΜΠΧΠΑ για το υπό διαβούλευση Σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού»

Αθήνα, Ιούλιος 2013

Περιεχόμενα

I. Επί της αρχής και της στόχευσης του νέου Πλαισίου.....	2
II. Ειδικότερες επισημάνσεις.....	3
III. Επίλογος.....	5

I. Επί της αρχής και της στόχευσης του νέου Πλαισίου

Όπως έχει επανειλημμένα τονίσει ο ΣΕΜΠΧΠΑ, στην παρούσα συγκυρία, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι αναγκαίο ο χωρικός σχεδιασμός να παρέχει ένα συνεκτικό πλαίσιο που θα συμβάλλει στη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας με όρους βιωσιμότητας και προτεραιότητα τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος.

Στην κατεύθυνση αυτή, η αναθεώρηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό κρίνεται απαραίτητη, στο πλαίσιο μιας συνολικής μεταρρύθμισης του συστήματος χωρικού σχεδιασμού, ως μέρος της γενικότερης προσπάθειας για τη διασφάλιση της αναπτυξιακής προοπτικής της χώρας. Κρίνεται δε ιδιαιτέρως θετική αφενός η συνεκτίμηση των σύγχρονων ευρωπαϊκών προσεγγίσεων ως προς τη στόχευση του Ειδικού Πλαισίου και αφετέρου η αναγνώριση της αναγκαιότητας διαφοροποίησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, επιμήκυνσης της περιόδου ζήτησής του και συσχέτισής του με τις προοπτικές απασχόλησης.

Όπως πολύ εύστοχα αναφέρεται στο εισαγωγικό τμήμα της υπό διαβούλευση ΚΥΑ, *η υιοθέτηση ενός επιστημονικά ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού αποτελεί προϋπόθεση για την ορθολογική ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (μεταξύ των οποίων ο τουρισμός) στο χώρο.*

Εξίσου σημαντική προϋπόθεση αποτελεί ωστόσο και α) η συστηματική παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του σχεδιασμού και β) η επίτευξη της αναγκαίας συνέργειας και συνέπειας τόσο μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων σχεδιασμού όσο και μεταξύ των διαφορετικών σχεδίων/πλαισίων στο ίδιο επίπεδο (π.χ. εθνικό). Ο σχεδιασμός και η ουσιαστική εφαρμογή μιας κεντρικής, ορθολογικής, ταχύτερης και ολοκληρωμένης διαδικασίας για το χωρικό σχεδιασμό συνολικά θα αντικαταστήσει σταδιακά την ανάγκη για “bypass” διαδικασίες, αμφίβολου αποτελέσματος τόσο για τις επενδύσεις, όσο και για το δημόσιο συμφέρον. Στην προκειμένη περίπτωση μάλιστα, όπως αναφέρεται στο εισαγωγικό κείμενο της υπό διαβούλευση ΚΥΑ, θα συμβάλλει στην *προώθηση της υγιούς επιχειρηματικότητας, μέσα από τη διατήρηση ενός σταθερού πλαισίου κανόνων και τη δημιουργία συνθηκών για την προσέλκυση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων.*

Ωστόσο, πέραν της αναμφισβήτητης αναγκαιότητας αναθεώρησης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό (ΕΠΧΣΑΑΤ) και της ενσωμάτωσης στοχεύσεων, προοπτικών και κινήτρων ανάπτυξης και απασχόλησης στους σκοπούς του, το νέο πλαίσιο εξακολουθεί να δίνει βάρος στη μεγέθυνση του τουρισμού χωρίς να εστιάζει σε βάθος στις αρχές της αειφορίας και της διαχείρισης των επισκεπτών. Οι όποιες αναφορές για την αειφορική προσέγγιση του εγχειρήματος γίνονται κυρίως στην αντίστοιχη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Η έμφαση στις νέες μορφές τουρισμού αποτελεί θετικό στοιχείο, αλλά απουσιάζει η ουσιαστική παρέμβαση για την εξυγίανση των ήδη υφιστάμενων τουριστικών υποδομών με συγκεκριμένα μέτρα και προτάσεις και όχι γενικόλογες κατευθύνσεις και «κίνητρα». Θα πρέπει να γίνουν πιο σαφή τα χρηματοδοτικά εργαλεία που πιθανώς να είναι διαθέσιμα ή που απαιτούνται στη νέα προγραμματική περίοδο (ΣΕΣ 2014 – 2020) με στόχο τη δημιουργία νέου τουριστικού προϊόντος, το οποίο θα είναι ανταγωνιστικό σε σχέση με το προϊόν που προσφέρουν αγορές όπως η Τουρκία και η Κροατία.

Ταυτόχρονα, παρόλο που η προσέλκυση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων περιλαμβάνεται στο σκοπό και τους ειδικότερους στόχους του νέου πλαισίου, δε γίνεται μνεία σε ζητήματα, διαδικασίες και μηχανισμούς που σχετίζονται με την άρση της γραφειοκρατίας, κυρίως στο στάδιο της αδειοδότησης των επιχειρήσεων, που αποτελεί σήμερα «αντικίνητρο» για την αύξηση των εισροών επενδύσεων.

Ιδιαίτερα θετικός κρίνεται ο στόχος του *περιορισμού της διάσπαρτης δόμησης τουριστικών εγκαταστάσεων σε περιοχές εκτός σχεδίων πόλεων και ορίων οικισμών μέσω της θεσμοθέτησης ζωνών με χρήση γης «τουρισμός-αναψυχή» και οργανωμένων υποδοχένων τουριστικών δραστηριοτήτων στην κατεύθυνση προστασίας του περιαστικού και παράκτιου χώρου.*

Ο ΣΕΜΠΧΠΑ προτείνει τον εμπλουτισμό των στόχων, με τους ακόλουθους:

- η βελτίωση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών, ώστε η Ελλάδα να καταστεί ανταγωνιστικότερη σε σχέση με τις αγορές της Τουρκίας και της Κροατίας,

- η ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου για τον τομέα του τουρισμού λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προβλέπονται για άλλους τομείς ή κλάδους παραγωγικών δραστηριοτήτων (συνέργεια Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό με τα Ειδικά Πλαίσια για τη Βιομηχανία, τις ΑΠΕ, κλπ.),
- η διασύνδεση του τουρισμού με τον πρωτογενή τομέα (Σύμφωνα Τοπικής Ποιότητας) παράλληλα με την ενσωμάτωση στην ταυτότητα ενός τόπου των τοπικών προϊόντων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να ενσωματωθούν ρυθμίσεις και κίνητρα που απευθύνονται σε επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα και να υπάρξει μνεία για την ανάπτυξη καναλιών διανομής και προώθησης των τοπικών προϊόντων σε επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου (ξενοδοχεία, εστιατόρια, κλπ.).

II. Ειδικότερες επισημάνσεις

Η παράθεση ειδικότερων επισημάνσεων επί του σχεδίου ΚΥΑ που ακολουθεί δεν είναι βεβαίως εξαντλητική, επιχειρεί ωστόσο να αναδείξει τα σημαντικότερα ζητήματα που χρήζουν περαιτέρω επεξήγησης και εξειδίκευσης ώστε να γίνει το Πλαίσιο περισσότερο επιχειρησιακό, συμβατό με τις αναπτυξιακές του στοχεύσεις και εφαρμόσιμο στο εγγύς μέλλον.

- A. Στις κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης για επιμέρους κατηγορίες του εθνικού χώρου, γίνεται μνεία εννοιολογικά ελλιπώς στην *ανάληψη δράσεων αναβάθμισης του δομημένου χώρου, με πολεοδομικές παρεμβάσεις, όπως αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων με αύξηση των ελεύθερων χώρων κλπ.*, εμμένοντας σε μια στενή αντίληψη της έννοιας της ανάπλασης που επικεντρώνεται στη μικροκλίμακα του αστικού σχεδιασμού και στοχεύει στην αύξηση των ελεύθερων, πράσινων χώρων κλπ., σε αντιδιαστολή με περισσότερο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις αστικής αναζωογόνησης που στοχεύουν στην τόνωση/βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής κατάστασης μιας περιοχής, παράλληλα με τη φυσική και αισθητική βελτίωση. Θετική κρίνεται πάντως η πρόβλεψη για παροχή κινήτρων για αναπλάσεις ιδιωτικών χώρων.
- B. Διαπιστώνεται μια επικέντρωση (παροχή κινήτρων) για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών μονάδων με παράλληλη αναβάθμιση σε τύπους και τάξεις καταλυμάτων (4 και 5 αστέρες). Είναι σαφές, τόσο από τις κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης όσο και από τις «λοιπές κατευθύνσεις σχεδιασμού και προτάσεις τροποποίησης της νομοθεσίας» (άρθρο 10: συμπερίληψη των επενδύσεων κατηγορίας τουλάχιστον 3 αστέρων στα κίνητρα του επενδυτικού νόμου) ότι συνολικά η προσέγγιση της ΚΥΑ προωθεί τη δημιουργία νέων -ή την αναβάθμιση υφιστάμενων σε- υψηλών προδιαγραφών καταλυμάτων. Εντούτοις εκτιμούμε ότι θα ήταν πληρέστερη εάν περιελάμβανε στις ρυθμίσεις της μια στρατηγική για την ποιοτική βελτίωση καταλυμάτων όπως τα συνήθη ενοικιαζόμενα δωμάτια τα οποία επιλέγει μεγάλο μέρος τόσο των εγχώριων όσο και των εξωτερικών τουριστικών πελατών, ιδιαίτερα δε σε συγκεκριμένες περιοχές της Χώρας που, λόγω θέσης, γεωγραφικών ή μορφολογικών χαρακτηριστικών, απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο και διαφοροποιημένο κοινό. Επομένως, κρίνεται ότι τα ενοικιαζόμενα δωμάτια δε θα πρέπει να αποκλεισθούν από τις προβλέψεις της ΚΥΑ, αντιθέτως θα πρέπει να ενσωματωθούν και να πλαισιωθούν από στρατηγικές κατευθύνσεις και κίνητρα εκσυγχρονισμού και αναβάθμισής τους.
- Γ. Για το σύνολο των περιοχών Α1 “Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές” και για την Ομάδα Ι των νησιών (Δ1) προβλέπεται η έκδοση κοινών αποφάσεων των Υπουργείων Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Τουρισμού με τις οποίες οι περιοχές Α1 στο σύνολο ή σε τμήματά τους μπορούν να χαρακτηρίζονται βάσει κριτηρίων ως Περιοχές Ενεργητικής Παρέμβασης και Ανάπλασης και να τίθενται περιορισμοί στην τουριστική ανάπτυξη. Με τις ίδιες αποφάσεις θα προσδιορίζονται η διάρκεια ισχύος τους, τα μέτρα που προτείνεται να ληφθούν για την αναβάθμιση ή και την ανάπτυξη του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, ο τρόπος παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων αυτών για τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητάς τους και της τυχόν αναγκαιότητας παράτασης της ισχύος τους ή της βελτίωσής τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Κρίνουμε ότι θα πρέπει να προδιαγραφεί με σαφήνεια το πλαίσιο αυτών των ρυθμίσεων και άμεσα να διερευνηθεί και να αποφασιστεί η θέση τους και η βαρύτητά τους στην αλληλουχία των επιπέδων και σχεδίων χωρικού σχεδιασμού, για να αποφευχθούν προβλήματα εξειδίκευσης του ΕΠΧΣΑΑΤ κατά την εκπόνηση των υποκείμενων σχεδίων (σήμερα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ). Επισημαίνεται η κρισιμότητα του θέματος αυτού τόσο για την τυποποίηση και ουσιαστική χρησιμότητα των μελετών αυτών, όσο και για τη συνέργεια με τη μεταρρύθμιση του εθνικού συστήματος χωρικού σχεδιασμού που σχεδιάζεται αυτή την περίοδο από το

ΥΠΕΚΑ και το οποίο, μεταξύ άλλων, θα πρέπει και να προσδιορίσει την αλληλουχία των επιπέδων σχεδιασμού.

- Δ. Η προώθηση της *χωροθέτησης οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων και σύνθετων καταλυμάτων* στην πλειονότητα των κατηγοριών οργάνωσης του εθνικού χώρου κρίνεται θετική και εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου τουριστικών προορισμών υψηλών προδιαγραφών. Θα πρέπει ωστόσο να προδιαγραφεί ο τρόπος, τα πρότυπα και το (θεσμικό και μη) πλαίσιο ανάπτυξης και πολεοδόμησης αυτών των οργανωμένων υποδοχέων, ώστε αφενός να μην επέλθει περαιτέρω –σε σχέση με τη σημερινή- σύγχυση με τα διάφορα υφιστάμενα θεσμικά πλαίσια και αφετέρου να σχεδιαστούν τουριστικά περιβάλλοντα με γνώμονα τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Ε. Ειδικά για τις περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και περιοχές του δικτύου Natura 2000 επιτρέπεται η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων εφόσον κάτι τέτοιο προβλέπεται από τα διαχειριστικά σχέδια ή το ΠΔ προστασίας αντίστοιχα. Αυτό που κρίνεται απολύτως αναγκαίο είναι να ενσωματωθεί ρητά στις εν λόγω διατάξεις η απαίτηση εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων, πριν τις αποφάσεις χωροθέτησης τέτοιων υποδοχέων, ως προς τις βασικές συνιστώσες της έννοιας: φυσικο-οικολογικές, κοινωνικο-δημογραφικές και πολιτικο-οικονομικές. Η εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας απουσιάζει από το σύνολο του κειμένου της ΚΥΑ, αν και ομολογουμένως η ΣΜΠΕ επιχειρεί, υιοθετώντας μια πιο φιλοπεριβαλλοντική προσέγγιση και οπτική, να συμπληρώσει τυχόν ελλείψεις του κειμένου της ΚΥΑ και να αναδιατυπώσει προτάσεις.
- ΣΤ. Σύγχυση δημιουργούν οι προβλέψεις για χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων στα ακατοίκητα νησιά (υποκατηγορία II, δεύτερη υπο-ομάδα, Ομάδα III των νησιών). Αν και επί της αρχής δεν είμαστε αρνητικοί σε μια προοπτική τουριστικής αξιοποίησης τέτοιων νησιών, και μάλιστα με τρόπο οργανωμένο, η ακόλουθη διάταξη της ΚΥΑ, που αναφέρεται συγκεκριμένα στο επενδυτικό σχέδιο αξιοποίησης, δημιουργεί πράγματι σύγχυση και προβληματισμό αναφορικά με τα χαρακτηριστικά αυτών των νησιών και το κατά πόσο πρόκειται πράγματι για «ακατοίκητα»: «Κατά την αξιολόγηση αυτή θα πρέπει ιδίως να λαμβάνονται υπόψη τα χωρικά (φυσικά, οικονομικά, κοινωνικά, χωροταξικά, περιβαλλοντικά κ.λπ.) χαρακτηριστικά του νησιού και ιδίως ... τα δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα, τα στατιστικά δεδομένα απασχόλησης και ανεργίας, τα δεδομένα διάρθρωσης της τοπικής οικονομίας (αγροτικός πληθυσμός κ.λπ.) ...».
- ΣΤ. Για τις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Α1) στις Στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης προτείνεται η εξειδίκευση της προτεραιότητας (ι). Συγκεκριμένα, η προώθηση των μέτρων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας μπορεί να εξειδικευθεί με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας. Το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας είναι ένα στρατηγικό σχέδιο που βασίζεται στις υφιστάμενες πρακτικές σχεδιασμού και εμπνέεται από τις αρχές του ενιαίου σχεδιασμού, της συμμετοχής και της αξιολόγησης ώστε να καλύψει τις ανάγκες κινητικότητας των ανθρώπων σήμερα και στο μέλλον, για μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε κάθε αστικό ιστό. Επίσης, αναφέρεται ρητά στις οδηγίες της Ε.Ε. πως πόλεις με εγκεκριμένο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας θα έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στη διεκδίκηση πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Επομένως, η εκπόνηση τέτοιων Σχεδίων θα εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των δράσεων που αναφέρονται στη συγκεκριμένη προτεραιότητα. Ειδικότερα, έχουν χρηματοδοτηθεί από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης πόλεις για εκπόνηση Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας σε περιοχές που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς. Προτείνεται, επίσης, η ρητή ενσωμάτωση των Σχεδίων/Μέτρων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας στην κατηγορία (Β) Αστικός Τουρισμός του άρθρου 6 της ΚΥΑ.
- Ζ. Όσον αφορά στις Ειδικές και Τεχνικές Υποδομές (άρθρο 7) θεωρούμε ότι θα πρέπει να εξεταστεί σε βάθος αν οι υπάρχουσες υποδομές εξασφαλίζουν την ανάπτυξη του τουρισμού ή αν θα πρέπει η ανάπτυξη των υποδομών να προηγηθεί της ανάπτυξης του τουρισμού. Επισημαίνεται, ακόμη, ότι θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη σχετικά με τη δυνατότητα και τις πηγές χρηματοδότησης των διαφόρων υποδομών, καθώς και μια –σε ικανοποιητικό βαθμό- εξειδίκευση αυτών των υποδομών, εντός της ΚΥΑ. Τέλος, μια ειδικότερη επιφύλαξη μας αφορά τον περιορισμό των υποδομών κλάδου υγείας μόνο στις περιοχές προτεραιότητας.
- Η. Ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα που επηρεάζει την εξειδίκευση και ολοκλήρωση του χωρικού σχεδιασμού στα διάφορα επίπεδά του σχετίζεται με ασαφείς και «συγκαλυμμένες» φράσεις εντός διατάξεων. Ειδικότερα, στο άρθρο 8 (Κατευθύνσεις για κατηγορίες χώρου με ειδικό καθεστώς και επίλυση συγκρούσεων με άλλες

χρήσεις) και συγκεκριμένα στην παρ. 2 “Επίλυση συγκρούσεων με άλλες χρήσεις”, για τον “τουρισμό-βιομηχανία” αναφέρεται: «Σε περιοχές με αναπτυγμένη ή αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα **είναι κατά κανόνα επιθυμητή η συγκέντρωση βιομηχανικών εγκαταστάσεων μέσης και υψηλής όχλησης σε οργανωμένους υποδοχείς. Η τυχόν επιτρεπόμενη σημειακή χωροθέτηση της βιομηχανίας δεν πρέπει να θίγει το περιβάλλον και το τοπίο ως τουριστικούς πόρους**». Αντιστοίχως, το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, αναφέρει στο άρθρο 8, παρ. 2 ε): «Σε ζώνες που από το Ε.Π. Τουρισμού χαρακτηρίζονται ως τουριστικής προτεραιότητας και μάλιστα ως ανεπτυγμένες τουριστικά **πρέπει να αποθαρρύνεται η διάσπαρτη χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων μέσης και υψηλής όχλησης**». Θα πρέπει να αναδιατυπωθούν τέτοιες διατάξεις ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση κατά την εξειδίκευση των πλαισίων συνολικά από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

- Θ. Πέραν του παραπάνω σημείου, είναι κατανοητή η απόπειρα της υπό διαβούλευση ΚΥΑ να συνδυάσει εναλλακτικές μορφές τουρισμού με τις οικονομικές δραστηριότητες της κάθε περιοχής, όπως συγκεκριμένα τη βιομηχανική δραστηριότητα. Ωστόσο, η επιστημονική λογική και η εμπειρία συντείνει στο ότι τουρισμός και υψηλής όχλησης βιομηχανίας αποτελούν ασύμβατες χρήσεις. Επομένως, είναι κρίσιμο να προδιαγράφεται το πλαίσιο/κριτήρια βάσει του οποίου, σε περιοχές με ταυτόχρονο τουριστικό και βιομηχανικό ενδιαφέρον (υψηλής όχλησης), θα προκρίνεται η μια έναντι της άλλης εναλλακτικής στρατηγικής ανάπτυξης. Ανάλογο πλαίσιο θα πρέπει να υπάρξει και σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη εξορμηκικών δραστηριοτήτων.
- Ι. Όσον αφορά στο Πρόγραμμα Δράσης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν αναλυτικότερα στοιχεία ως προς τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, τις εκτιμώμενες επενδύσεις και την εκτιμώμενη συμβολή στην απασχόληση. Θα πρέπει επίσης να περιλάβει δράσεις/πιλοτικές μελέτες που σχετίζονται με δείκτες παρακολούθησης, με την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας τουριστικών περιοχών, καθώς επίσης και τα διάφορα είδη τουρισμού, όπως προδιαγράφονται στην ΚΥΑ. Επιπλέον, αναφέρεται στο κείμενο της ΚΥΑ η εναρμόνιση των Ρυθμιστικών Σχεδίων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης με το παρόν Ειδικό Πλαίσιο. Ωστόσο προκύπτουν ερωτηματικά για το ποιος μπορεί να παρακολουθήσει αποτελεσματικά αυτή τη διαδικασία από τη στιγμή που οι Οργανισμοί Ρυθμιστικών Σχεδίων οδεύουν προς κατάργηση και ειδικά για τη Θεσσαλονίκη, γεννάται το ερώτημα με ποιο Ρυθμιστικό Σχέδιο θα γίνει η εναρμόνιση. Ως γνωστόν το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης δεν έχει ακόμη επίσημα θεσμική ισχύ. Το θέμα αυτό εγείρει προβλήματα και στον τρόπο ορισμού των Μητροπολιτικών Περιοχών (άρθρο 4 της ΚΥΑ), αφού τα όρια της Μητροπολιτικής Περιοχής της Θεσσαλονίκης είναι διαφορετικά στο Ρυθμιστικό Σχέδιο του '85 από αυτά που προτείνονται στο νέο Ρυθμιστικό.
- ΙΑ. Σχολιάζοντας συνολικά τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), η ΣΜΠΕ επιλέγει το επιθυμητό σενάριο για «Ολοκληρωμένη χωροταξική οργάνωση του τομέα στο σύνολο της χώρας», αλλά θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη μια αναφορά στη μέχρι σήμερα ανάπτυξη και στις δυνατότητες, ευκαιρίες και προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου.

Προτείνουμε, επίσης, την ενσωμάτωση της **φέρουσας ικανότητας** και των σχεδίων διαχείρισης επισκεπτών στις στρατηγικές ανάπτυξης του βιώσιμου τουρισμού. Ειδικότερα, στην παράγραφο 5.1.1 της ΣΜΠΕ κατά την αντιπαραβολή βιώσιμης και μη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, η έννοια της φέρουσας ικανότητας θα πρέπει να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στρατηγικής ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος που επιθυμούμε.

Τέλος, κρίνεται πολύ θετική η ίδρυση Παρατηρητηρίου Τουριστικής Δραστηριότητας ανά περιφέρεια. Προτείνεται τα Παρατηρητήρια αυτά να αναλάβουν την Εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών και τη Μελέτη Εκτίμησης της Φέρουσας Ικανότητας σε επίπεδο Περιφέρειας που θα μπορούσε να έχει στρατηγικό χαρακτήρα και στη συνέχεια να εξειδικευτεί ανά μορφή τουρισμού ή ανά προορισμό, κλπ.

Για τον υπολογισμό της φέρουσας ικανότητας κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες (περιβαλλοντικοί, διαχειριστικοί, είδη προτεραιότητας, κλπ). Για το λόγο αυτό σε κάθε περιοχή κρίνεται σκόπιμο να υπολογίζεται ο δείκτης Χωρικής Φέρουσας Ικανότητας.

III. Επίλογος

Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι:

- Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό όπως και συνολικά το υπό μεταρρύθμιση σύστημα χωρικού σχεδιασμού θα πρέπει να ενσωματώσει μια αναπτυξιακή λογική, μια προσέγγιση ενίσχυσης της απασχόλησης και κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα, δεδομένης της συρρίκνωσης του δημόσιου τομέα, με παράλληλη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και του δημόσιου συμφέροντος.
- Είναι σημαντικό να ενσωματωθούν οι αρχές της φέρουσας ικανότητας των προορισμών και να υπάρξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του τουριστικού προϊόντος. Η φέρουσα ικανότητα ή/και ο βαθμός κορεσμού από πλευράς τουριστικής ανάπτυξης θα μπορούσε να αποτελέσει ένα επιπλέον κριτήριο προσέγγισης του εθνικού χώρου και επανεξέτασης των κατευθύνσεων χωρικής ανάπτυξης.
- Πέραν τις δημιουργίας νέων υψηλών προδιαγραφών τουριστικών προορισμών, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για περισσότερο «θεραπευτικές» κατευθύνσεις στις περιοχές που έχουν αναπτυχθεί με πρότυπα μαζικού τουρισμού, με σκοπό την αναζωογόνηση αυτών των περιοχών, τη συγκράτηση της διάχυσης και τη βιωσιμότητα των ήδη υφιστάμενων δραστηριοτήτων.
- Επιδιώκοντας τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος στο πλαίσιο της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής, απαιτείται η εκπαίδευση των απασχολουμένων στον τομέα του τουρισμού. Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαίο να υπάρξει συσχέτιση με κάποιο τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και πρόβλεψη – χρηματοδότηση δράσεων εκπαίδευσης των απασχολουμένων.
- Απαιτείται η επίλυση ζητημάτων ασάφειας που δημιουργούν αγκυλώσεις, «υποκειμενικές» ερμηνείες διατάξεων και εν τέλει καθυστέρηση στην εξειδίκευση των Ειδικών Πλαισίων.
- Σημαντική προϋπόθεση για ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό πλαίσιο αποτελεί η συστηματική παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του και η διασφάλιση της αναγκαίας συνέργειας και συνέπειας τόσο μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων σχεδιασμού όσο και μεταξύ των διαφορετικών πλαισίων.

Τέλος, εκτιμούμε ότι κρίσιμο στοιχείο για την ολοκληρωμένη διαβούλευση, αποτελεί η αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, με τους ποσοτικοποιημένους στρατηγικούς στόχους, τις προβλέψεις για τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του, καθώς και εκτιμήσεις για επενδύσεις και τη συμβολή του στην απασχόληση, σύμφωνα με τους κανόνες καλής νομοθέτησης, για την αναγκαία τεκμηρίωση της αναγκαιότητάς του, άλλα και ώστε να καταστεί εφικτή η μελλοντική αξιολόγηση της εφαρμογής του.

Τα μέλη του Δ.Σ. και του Συλλόγου μας παραμένουν στη διάθεσή σας για την καλύτερη δυνατή προώθηση όλων των ανωτέρω θεμάτων.